Ч. 281 (14.178). Львів, понеділок 21. жовтня 1935. Рік LVI.

Pocztowa opłata opłacona ryczałtem

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 504-060, 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло" Львів. — Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. — Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·00 зол. Чвертьрічно 15·00 " Піврічно 30·00 " Річно 60·00 " ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Чехословаччині 30 ч. к. — в усіх прочих краях по 7·50 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. " Друкарні: 29-26. — В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. — ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Як вшанувати 70-ліття Митрополита?

Сходини представників українських централь і вибір комітету.

В неділю 20 ц. м. в полудне з ініціятиви Управи Товариства ім. св. Андрея, відбулись у салі Богословської Академії у Львові сходини представників кільканадцяти українських культурно-освітніх установ і товариств та господарських централь у справі відсвяткування 35-літнього перебування Кир Андрея на митрополичому престолі та Його 70-ліття. Збори вражали однаково численністю присутніх, як і особовим складом: явилось поверх 50 осіб — самі голови товариств і директори всіх найчільніших наших установ і централь, справжня еліта зорганізованого громадянства, самі найчільніші представники всіх ділянок національного життя. Головував **о. кан. Дзерович**, як голова Т-ва ім. св. Андрея. Відбулась коротка дискусія, в якій забрали по черзі слово: **ред. І. Кедрин** (проти старих форм святкування ювилеїв, за звеличенням у Львові тривкого памятника у виді церкви св. Андрея), **дир. Я. Колтунюк** (загально у справі ювилеїв), **радн. І. Копач** (використати прилюдну Академію для пропаганди ідеї тривкого памятника), **інж. Ю. Мудрак** (про вибір комітету для устійнення форми і терміну свята), **през. В. Децикевич** (проти започаткування нових діл перед завершенням попередніх, як будова Нар. Лічниці і вивінування Нац. Музею), **Е. Ю. Пеленський** (спеціяльно про Нац. Музей). На внесок **дир. інж. А. Палія** рішено в засаді відсвяткувати ювилей та вибрати для цієї справи Тісніший Комітет, який зі своїм рішенням прийшов би ще раз перед такі самі широкі збори; Тісніший Комітет має взяти передусім під увагу ідеї, що впали підчас дискусії, про живий памятник. **Склад Тіснішого Комітету: від духовенства о. мітрат д-р Й. Сліпий і о. кан. Дзерович, від УПР посол д-р С. Біляк, від** фінансових установ **дир. В. Сінґалевич**, від Нац. Музею і Нар. Лічниці **сен. В. Децикевич**, далі — голова Т-ва письменників і журналістів **ред. Р. Купчинський**, голова У. Кат. Союзу **радн. Лукавецький**, голова Інституту Кат. Акції **д-р М. Дзерович** і п-ні **О. Ціпановська.**

Господарська конференція у львівському воєвідстві.

Львівський воєвода п. Беліна Пражмовський запросив на день 19. жовтня ц. р. всіх послів і сенаторів, вибраних на терені львівського воєвідства на господарську конференцію.

Завданням конференції, як зазначив воєвода при її відкритті, було познайомити послів і сенаторів з господарським положенням і з невідкладними господарськими потребами воєвідства.

Конференція почалась в год. 10-ій ранком, а скінчилася в год. 4-ій пополудні. Взяли в ній участь і представники Рільничої, Промислової та Торговельної Палати.

Референтами на цій конференції були керманичі поодиноких виділів у воєвідстві. Над виголошеними, обширними рефератами не було дискусії, бо на це не позволив час.

Про положення рільництва, про допомогу рільництву, організацію домашнього промислу, комасацію та меліорацію говорив п. Ґнатковський, начальник рільного виділу.

Про віддовження рільництва відчитав річевий реферат дир. Седлецький. Про промисл, торговлю і ремесло та їх потреби виголосив реферат начальник Каштелевич.

Про безробіття і використовування кредитів з фонду праці реферував дир. Ґаєвський.

Справи доріг і шляхів обговорював інж. нач. Щиґель. Він-же обговорив окремо справи реґуляції рік й потоків.

Про справи суспільної опіки реферував д-р Шкодзінський. Справи самоурядування обговорив в обширному рефераті нач. Теймерський; про санітарні відносини, стан здоровля на терені воєвідства й у Львові говорив д-р Маєвський.

Справи задовження і віддовження самоуправи обговорив п. Кубаля.

Ціла конференція мала чисто інформативний характер і не мала ніяких політичних тенденцій.

За розбудову ремісничої бурси.

Заг. Збори Т-ва „Ремісничо-Промислова Бурса" у Львові.

В суботу 19. ц. м. відбулися в салі Т-ва „Зоря" у Львові 29. звичайні Загальні Збори Т-ва „Ремісничо-Промислова Бурса", на яких крім звичайного порядку дня, була ще окрема точка: справа продажі і купна реальности. Справа ця викликала живий обмін думок серед членів Т-ва, яких на Збори прибуло к. 50.

Отворив Збори голова Т-ва **о. Ол. Бучацький**, що у вступному слові подав короткий перегляд праці Т-ва за 38 літ істнування. Т-во „Ремісничо-Промислова Бурса" у Львові основане в 1896 р. з ініціятиви пок. інж. Нагірного, при співучасти покійних Ю. Романчука й о. Качали та живучого през. д-ра Костя Левицького. Від перших днів аж до світової війни меценатом Т-ва був пок. мистець-співак Олександер Мишуга, за якого гроші (у львиній частині) закуплено на бурсу для рем. молоді в 1910 р. дім при вул. Ходоровського ч. 3. Небавком після того записав на потреби Т-ва 90 моргів землі в Свидові, пов. Чортків, пок. о. Залуцький. Тому кілька літ призначив Митрополит Андрей на потреби рем. молоді дім при вул. Пасічній ч. 2. але той дім є власністю святоюрської парохії. Нині стан такий, що в обох бурсах є приміщених к. 70 вихованців. Згадавши далі про двох померших членів Т-ва члена Ради Станислава Лаврова й Івана Митара, голова Т-ва прочитав лист-подяку Митрополита на висланий йому привіт, що присутні прийняли живими оплесками.

Після того присутні приняли протокол з попередніх Заг. Зборів і вислухали звітів: з діяльности Т-ва — п. **Цьонь**; з виховної праці в бурсі при вул. Пасічній — **о. Годунько** та в бурсі при вул. Ходоровського — п. **Яр. Чума.** Звіти були ядерні і змальовували всі ті трудноші не тільки матеріяльного характеру, що їх приходиться поборювати Т-ву в його діяльности.

З черги присутні почули звіт касовий, після якого п. **Методій Ґебус** поставив іменем Контр. Комісії внесок признати Раді Т-ва абсолюторію, що Збори по короткій дискусії ухвалили.

Справу чергової точки, а саме продажу й купно реальности, реферував заст. голови Т-ва п. **Мих. Стефанівський**. Після основної дискусії, в якій усі без винятку промовці підтримували аргументи референта, Заг. Збори прийняли одноголосно внесок, яким **уповажнили Раду Т-ва продати реальність при вул. Ходоровського і потрібну скількість поля у Свидовій та приступити до купна більшого обекту з відповідним городом на приміщення бурси.** (Такий обект уже намічений при вул. Бартосівної ч. 3 (бічна Потоцького), де після невеличкої добудівки найде приміщення к. 80 хлопців. Цей обект є власністю 3кц. спілки Левинського, якої управа готова відступити його Т-ву на дуже догідних умовинах).

Нову Раду Т-ва вибрано в такому складі: о. Ол. Бучацький — голова; члени: Мих. Стефанівський, Мет. Ґебус, радн. Теофіль Рожанковський, Інж. Юл. Мудрак, д-р Павло Цимбалістий, Мих. Ярка, Василь Цьонь, Мих. Ґалібей, Мик. Огродник; заступники: Ст. Гевак і Дм. Сачинський. Провірна Комісія: Сильв. Процьків, Амброз Березовський, Анатоль Лобачевський.

При внесках і запитах порушено ще кілька справ, як увіковічнення памяти пок. Ол. Мишуги й о. Залуцького (д-р Німчук та дир. Сидорак), справу зміни статуту Т-ва (пп. Ґалібей і Цьонь), справу дальшої розбудови рем. бурс у Львові та в краю й ін.

При кінці член Ради п. Стефанівський повідомив Збори, що **інж. Дурбак** заявив охоту **уфундувати квотою 1.000 зол. одно ліжко в новій рем. бурсі.** Збори ухвалили висловити подяку жертводавцеві і візвати українське громадянство наслідувати цей почин.

Замкнув Збори голова **о. Бучацький**, що подякував усім тим громадянам, які так чи інакше спішили з допомогою Т-ву.

*

До преважної справи розбудови ремісничих бурс у Львові та в краю вернемось у найближчому часі.

У ЧЕТВЕР СОЙМ ПОЛАГОДИТЬ СПРАВУ ПОВНОВЛАСТЕЙ.

Речинець першого засідання сойму визначений на четвер. До маршала вплинув уже проєкт закону про повновласти для президента держави.

Уступ 1. цього закону уповажнює президента держави видавати декрети до 1. січня 1936. р. в царині господарських і фінансових справ, за виїмкою зміни розпорядку президента держави з 13. жовтня 1927. р. про стабілізацію золотого.

Уступ 2. виконання цього закону поручає президентові ради міністрів і всім міністрам, кожному в його ділянці.

Уступ 3. стверджує, що закон увіходить у життя з днем оголошення.

ЮГОСЛАВЯНСЬКИЙ РЕГЕНТ В АНҐЛІЇ.

ЛЬОНДОН, 20. 10. ПАТ. Приїхав тут із Парижа югославянський реґент кн. Павло з кн. Ольгою.

ПОМЕР ГЕНДЕРСОН.

ЛЬОНДОН, 20. 10. ПАТ. Нині вечором помер у Льондоні хорий від довшого часу на рака предсідник міжнародньої розброєнної конференції Артур Гендерсон.

Гендерсон, шотляндець із роду, родився в Ґлеаґові в 1863. р. Життєву карієру почав як токар. На 17. р. життя був проповідником англіканської церкви методистів, до якої належав. У першій частині політичної діяльности був ліберал. Щойно в 1903. р. як кандидат Лейбур Парті війшов до парляменту. Як Мекдональд зрікся становища секретаря партії в 1911. р., вибрали Гендерсона генеральним секретарем Лейбур Парті. На цьому становищі оставав до 1934. р. Впродовж 25 літ був гол. контрольором усього руху Лейбур Парті В. Британії та поклав великі заслуги для зорґанізування партійного апарату. До уряду Гендерсон увійшов уперше підчас війни, коли то Льойд Джордж утворив у грудні 1916. р. коаліційний кабінет. Тоді Гендерсон був міністром освіти. В першому уряді Лейбур Парті в 1924. р. був міністром внутрішніх справ. У другому уряді від 1929-31 р. був міністром закордонних справ. У цьому характері Ліґа Націй вибрала Гендерсона предсідником розброєнної конференції. Та коли з весною 1932. р. зібралася конференція Гендерсон не був уже ні міністром ні послом палати громад. Всеж, тому, що іменування його було персональне, остав і далі предсідником розброєнної конференції.

Громи над православною церквою.

Луцьк, 19. X. 1935.

Церковне питання на Волині не тільки не перестає бути актуальним, але з кожним днем набірає щораз грізніших форм, щораз більшої сили. Ріжні чинники, яких це питання торкається з того чи іншого боку, помітно спекуються його або вдають, що „на Шипке всьо спакойно". А тимчасом справа розмосковлення церкви силою життя виходить із фази теоретично-кабінетних міркувань і „полагоджень" та набірає характеру всенароднього руху.

На Волині йде свого рода „церковна революція", яку всі промовчують, звичайно, з ріжних міркувань, але якої далі нехтувати вже не вільно. Останнє вбивство священика А. Татури у ставку на Костопільщині без сумніву є одним із болючих та страшних моментів того ферменту.

Саме ці страшні явища самосуду над священиками примушують всіх, кому лежить на душі спокій у церкві та взагалі в нашому розгойданому українському житті, щораз частіше виступати з домаганням унормувати справи української православної церкви на північно-західних землях. До того прилюдного виступу змушує всіх нас просто почуття людяности до українських священиків, які не знають ні дня ні години, коли на них впаде той чи інший удар, — а так само свідомість, що зі зростом національної свідомости серед молоді боротьба за рідний характер церкви буде набірати щораз гострішого характеру. Чи це кому подобається чи ні, а так буде, бо інакше бути не може серед живого народу, що росте й розвивається.

В останніх роках в українській пресі появилося багато заміток і статтей, що виходили зпід пера доморослих „церковників", які несвідомо чи просто зі злої волі вилили чимало бруду на голови волинського православного духовенства. Знаючи добре життя Волині, мусимо категорично заявити, що ці обвинувачення, з малими виімками, були несправедливі. Змушують нас до оборони більшости духовенства вже самі жертви, що їх несуть волинські священики, — шикани, перенесення, зменшення засобів до життя, звільнення, — та вкінці й жертви крови.

Мусимо станути в обороні тих безборонних служителів церкви й сказати голосно, що їхня ситуація стає надзвичайно важка, майже нестерпна. Священики Волині мусять добре памятати слова св. Письма: „Дивіться, як небезпечно ходите". В їхніх хатах бракує лише скляних стін, щоб усі бачили, що вони роблять, а навіть — що думають. Вони живуть під доглядом найріжнородніших чинників — українських, польських, російських і інших. На них сиплються доноси з ріжних сторін і до ріжних осередків.

І це треба памятати при оцінці заслуг сільських священиків для розмосковлення церкви. Колиб не ті обставини, формальні постанови про розмосковлення церкви булиб уже введені в життя у значно більших розмірах. Звичайно, не виключаємо тут і злої волі поодиноких осіб.

Жива дійсність каже священикам вічно сумніватися, чи розмосковлення церкви, себто вживання української мови у проповідях, богослуженні, листуванні та у зносинах із населенням чи така діяльність не наразить їх на підозріння щодо „неблагонадійности", чи не позбавить дотацій, чи не викличе перенесення, чи не дасть спонуки до ріжних прикрощів. Кажучи простіше, православне духовенство на підставі щоденних фактів не може бути певне, що українцеві-священикові вільно безкарно жити повним українським життям.

Як це не дивно, але так воно є.

Підтверджують це явище численні дрібні й поважніші факти. Таким-то священикам українцям загрожує перекинення до іншої парохії, хоча вони належать навіть до табору цілком „певних" людей. Такий священик дістає недвозначний натяк, що в його селі відбуваються „якісь" академії, вистави чи щось інше. Один не дістає затвердження на посаді і думає, що причиною є якийсь родич-активний українець. А другий має прикрости за те, що править по українськи, передплачує український часопис, має знайомого українського діяча чи доторкнувся якоїсь господарської організації або не хоче стати „активним політиком" у „певному" гуртку, до чого не має ніякого хисту і т. д.

У судовому процесі свящ. Табаковського прозвучав дуже характеристично побічний мотив, що обвинувачений був свідомим українцем і вводив українську мову в богослуження. Оборонець використав цей випадковий мотив і кинув крилату фразу: адже є в Луцьку епископ, який править по українськи і ніхто його за це до відповідальности не потягає!

Момент дуже голосномовний, коли мова про ситуацію українського духовенства: ендецькі елементи на нижчих становищах, масово розсіяні по волинській провінції, досі дивляться на все українське, як на протипольське і протидержавне. З такою політичною міркою ці „власть імущі" люди здебільша зовсім незорієнтовані у настроях населення і його сутньому характері, підходять до кожного українця, а в тому числі і до священиків. І це вони роблять всупереч запевненням головного осередку, всупереч гаслам польсько-українського порозуміння.

Як бачимо з численних фактів, питання розмосковлення церкви та унормування положення православного духовенства на Волині, як також і на Поліссі та Холмщині, залежить від трактування українського питання взагалі як на політичних верхах, так і на їхніх низах. І це явище виступає тим яскравіше, що під впливом тенденційних протиукраїнських інформацій польської преси приїздять на Волинь новоіменовані урядовці вже з готовим упередженням, а іноли з ворожістю до всього українського.

Розмосковленню церкви та загалом унормуванню польсько-українських відносин на Волині стоїть на перешкоді ще і той факт, що місцеві нижчі чинники ендецької школи здебільша хворіють на незрозумілі симпатії до „русскіх людей" та іноді підпадають під їхній вплив. Нерадо дивляться на це порозуміння та на розмосковлення церкви і католицькі чинники, що всупереч рішаючим політичним чинникам усе ще мріють про повернення колишньої їхньої ролі на наших землях із часів XVI—XVIII століть.

Тому відносини у Православній Церкві не тільки не покращали від часу формального започаткування „співпраці", але й щораз прикріші. І для добра міжнаціональних відносин — справа Православної Церкви мусить рушитись з мертвої точки.

Senex.

З української преси.

Звеличування нужди.

В останньому числі (26.) органу Союзу Українських Купців і Промисловців *„Торговля і Промисл"* надрукована передовиця В. Н.(есторовича) під подавим вище наголовком. З уваги на цікаву тему і загальний характер статті, передруковуємо її у скороченому вигляді.

Український нарід у своїй масі матеріяльно дуже бідний, через те життєвий рівень його дуже низький. Ця атмосфера нужди ввійшла в кість і кров кожного українця і викликала явища, які ніяк не сприяють тому, щоби викресати з себе якнайбільше життєвої енергії і стреміти до добробуту, до збогачення. Навіть засібні одиниці кривляться, вдають нещасних, ходять часто обідрані, достроюють свої життєві вимоги до примітивізму дійсно вбогої маси, представляючи тип „бідного богача".

Чи не доводилось вам зустрічати сільського дуку, який нічим не вирізняється від сільської бідноти, живе майже у свинушнику, хоч міг би поставити хату на зразок німецького чи французького селянина? Його родина їсть з одної миски, зодягається майже в лахміття, не має ніяких вищих життєвих вимог, хоч із матеріяльного боку вповні забезпечена і позволити собі може навіть на своєрідний „люксус".

Чи не доводилось вам зустрічати теж нашого міщанина чи інтелігента в подертій краватці і брудному ковнірці, у вилинялому, а то й обтороченому одязі, дарма, що майно в нього є і є відложені гроші? Він не відчуває ніяких потреб, крім найпримітивніших, що його втримують при житті. В хаті в нього обстановка нужденна, а часто і діти неохайні, недбайливі, зовсім по зразкам батьків. Вони демонструють назверх нужду, недостаток...

Та гірше всього те, що нужда є чимось в роді *всенаціональної релігії*, що заможніша людина, яка не законспіровує, не вкриває свого майна чи заробітку і вживає його так, як вживає його людина на заході, є обєктом зависти, а то й ненависти. Гасла загальної пролетаризації є в нас популярніші, ніж гасла добробуту і дорібку. Доходимо в цьому просто до абсурду, гальмуючи можливість збогачення одиниці „тому, що нарід бідний". Хоч ми свідомо далекі ніби від соціялізму, а підсвідомо хочемо, щоби всі були рівні... у своїй нужді, невибагливости, примітивізмі.

Чи в тих обставинах можна думати про господарський розвиток нації, про запліднювання одиниць амбіцією „вибитись", здобути кращі умовини для життя, збільшити ряд засібних людей, в якому середовищі — і тільки в ньому — виростає згодом „духова еліта", без якої нація не є нацією, а тільки збориськом кольоніяльних паріїв?

Боїмося, що вороже наставлення частини кооператорів до нашого приватництва виросло саме з неслушного розуміння ролі одиниці, з ідеалізування людини-нуждаря, з віри про недоцільність „масового рятунку" і недоцільність гасла *„через збогачення одиниць до збогачення нації"*, яке ми висуваємо, як гасло рівнорядне з гаслом „через кооперацію до добробуту мас".

Ми в ніякому разі не хочемо зменшити значіння кооперації для матеріяльного піднесення українського народу в Польщі. Ми не сумніваємося теж у слушности згаданого кооперативного гасла. Ні! Ми тільки віримо в слова визначного німецького економіста Сомбарта, який обговорюючи модну тепер плянову господарку, сказав: нерозумний, тричі нерозумний був би той, хто з доктринерської впертости хотів би резиґнувати хоч би з одної форми, що їх нам у своїй ріжноманітности приносить життєва дійсність..

...Коли закоріниться в нас „культ добробуту" на місце „культу нужди", то не тільки це причиниться до розбурхання підприємчивости одиниць, але теж підприємчиві одиниці, наші купці, промисловці і ремісники поширять значно круг рідної клієнтелі, бо життєві вимоги — бодай засібніших людей — зростуть і вони соромитись будуть демонструвати свою „нужду" тоді, коли в них є майно і гроші.

Наша остаточна ціль є не тільки врятувати українські маси з кольосального матеріяльного занепаду, але дати їм добробут, так як це робили колись поляки в чужих займанщинах і так, як це робили чехи.

В тому напрямі повинна працювати кооперація, як теж свідомий великої місії у національному житті наш приватницький світ, його організація СУКІП і її провінціональні осередки, філії та гуртки.

До вищенаведених правильних увваг п. автора можнаб додати чимало прикладів на низьку життєву стопу, якої тримаються наші навіть дуже заможні одиниці, на відсутність зрозуміння до цілої т. зв. хатньої культури (щораз нові меблі, килими, образи), брак зрозуміння для комплетування гарних домашніх бібліотек, незацікавлення модою і т. д. Можемо доглянути у нашому національному житті в Галичині цікаве явище: нахил до ощадности ніби доводить до одиничного збагачення, але одночасно люди з грішми живуть дальше на первісній, злюгідній життєвій стопі і причиняються до „культу нужди".

За океаном.

НОВІ УКРАЇНСЬКІ ПОСЛИ В КАНАДІ.

В недавніх виборах до парляменту в Альберті вибрали українці двох своїх послів: з округи Сторджен учителя Дмитра Попеля, з округи Витфорд учителя Вас. Томина. Українські кандидати з округи Вікторія, що мала досі посла Мисько, перепали; в Едмонтоні українці теж злегковажили вибори і їх кандидат, адв. І. Басараб, перепав.

ЯРЕМА ВИЙШОВ КАНДИДАТОМ.

При назначуванні кандидатів на ріжні становища при правиборах — „праймеріс“ — вийшов в 8-ій окрузі до леґіслятиви стейту Ню Йорку кандидатом правильної демократичної орґанізації з міста Ню Йорку українець, адв. Стефан Ярема. Попереднього року він кандидував у тій самій окрузі самостійно й перепав. Цього року, тому, що став кандидатом демократичної партії, яка має велику більшість у цій виборчій окрузі, як і в самому місті Ню Йорку, Ярема має запевнений вибір, очевидно під умовиною, що не появиться якийсь „самостійний“ кандидат у цій окрузі із сильними фінансовими впливами. Тому українці вже тепер стали до систематичної праці для запевнення вибору Яреми.

ЦІКАВА НЕДІЛЯ В УКРАЇНСЬКІЙ ГРОМАДІ.

НЮ ЙОРК, 23-го вересня. (Вл. кор.) Вчорашня неділя в нюйорській українській громаді була дуже оживлена. Рано в церкві св. Юрія була збірка на допомогу студентам, що хочуть користати в курсу української мови в колюмбійському університеті, а не можуть заплатити повної оплати. Збірка принесла 40 дол. Вечором відбувся у Вебстер Гол великий баль, улаштований базаром „Сурма“ на дохід української радіо-години. Перед балем була концертова програма, виконана орхестрою Гайворонського, сестрами Шиманськими з Філядельфії, гармоністом Гопком і дитячим хором з Пасейку. Зібралося понад тисячу осіб, переважно молоді, а серед неї повно „макового квіту“ в народніх строях. Також в Українськім Народнім Домі зібралося багато молоді в народніх строях з нагоди свята в честь Драгоманова. Водночас відбувалося засідання диковчителів під проводом проф. Ол. Кошиця над улаштуванням великого концерту. Наради відбулися в українській парохіяльній школі при 7-мій вулиці

Розвиток кооперації в Португалії

Prof. Paul Tamagnini. Direito cooperativo. Porto 1935. 173 + XV.

В той час, як кооперація в деяких країнах переживає тяжку крізу; в той час, як політичне безголовя чи то злісна конкуренція ворогів кооперації хочуть задержати її розвиток чи то навіть просто знищити її, — в інших країнах вона спокійно та енерґійно працює та вносить світлий проміњ до темряви, нужди та злиднів. До таких країн належить і Португалія, де проф. P. Тамаґніні (мій колеґа з Міжнародного Інституту для вивчення кооперації) нещодавно видав цікаву книжку під заголовком: „Діреіто Кооперативо“*).

*) Кооперативне Право.

Автор — давній робітник у ділянці кооперації, яку він викладає на Високім Комерційнім Інституті в Порто.

Книга обіймає докладно виклад сучасного кооперативного законодавства в Португалії, що вже від 1867. року стала на шлях сприятливого відношення до кооперації. В книжці автор наводить тексти обовязуючих у Португалії кооперативних законів, а також декретів, що були видані у розвитку цих законів. Незалежно від законодатних актів у Португалії по кооперації взагалі, автор наводить спеціяльні розпорядження, що торкаються споживчої кооперації, сільсько-господарської кооперації, житлової кооперації та всяких інших видів кооперації. У багатьох випадках автор не обмежується наведенням самих законів та розпоряджень уряду, але наводить також коментарі до ріжних частин, що торкаються актів законодатно-адміністраційного характеру.

У книжці є дві передмови (із світлинами їх авторів): одна належить до знаного французького теоретика кооперації проф. А. Наста; друга — нашого приятеля, невтомного пропаґатора кооперативних ідей, проф. В. Тотоміянца.

У вступі автор, між іншим присвячує декілька рядків великій праці, що була перероблена, при ласкавій допомові чехословацького уряду, українськими високими школами в Чехословаччині (Українським Університетом та Українською Господарською Академією) по випуску значної кількости освічених кооператорів та віддає належне місце поважній праці цих шкіл у згаданому відношенні.

На закінчення автор висловлює побажання щодо скорішого видання спеціяльного кооперативного кодексу Португалії. Бажаємо кооператорам цієї цікавої країни якнайскоршого здійснення цього проекту.

Проф. С. Бородаєвський.

Конґрес фізіольоґів у Москві

та совітська дійсність.

Що каже про це румунський делеґат.

Совіти зорґанізували „величавий зїзд фізіольоґів, щоб доказати недовірливій Европі надзвичайні поступи радянської науки“. Це заявив журналістам один із аранжерів московського конґресу фізіольоґів.

Найновіша союзниця Росії — Румунія — вислала до Москви проф. Ніцеска із науковими рефератами та дорученнями. Вернувшись із „раю“, оповів проф. Н. цікаві подробиці.

Передусім здивувало закордонних гостей велике число совітських учених, які супроводили всюди цікавих чужинців. Таксамо дивувались заграничні професори, що аранжери звертали більше увагу на проґульки та відвідини, як на наукові засідання. Окремою несподіванкою були бенкети, яких не щадили Совіти, бо при цій нагоді вели свою вмілу інформативну діяльність і старалися збільшити число своїх „буржуазних прихильників“.

Так виринула м. ін. думка виміни студентів між Рад. Союзом і деякими державами. Подібний проект зробили й румунському урядові. Одначе „прихильність“ большевиків не викликала відповідного зацікавлення серед румунських політичних кол. Лише жидівський загал, частина урядової партії та „Товариство прихильників Совітів“ захоплюються „цим новим виявом щирости Великої Республики“..

Інакше ставляться до цього всі опозиційні партії та поважна частина членів уряду. Всі вони бачать у цій виміні закритий підступ червоної Росії: вислати в Румунію зручних аґентів Комінтерну, — у студентських шапках!

Варт згадати ще одно місце із виводів проф. Ніцеска (якому не можна закинути радянофобства, бо й він ставиться дуже прихильно до „радикальних експериментів відродженої Росії“), а саме розчарувала його подорож до „південної совітської Росії та до Криму“. Коли на півночі Совіти славляться бенкетами, то на полудні годують гостей „місцевими консервами“. Цю недостачу харчів „на полудні“ скривають хитрі большевики в консервах, яким приписують богатство вітамінів.

І на „кримській Рівієрі“ не ліпше. Колишні палати царських достойників та боярів нині переповнені сотнями нуждарів зпоміж письменників, учених, старшин і т. д. Туди вивезли московські хитруни все те, що суперечить люксусові совітської верхівки.

Тільки припадково вдалось деяким лікарям-учасникам минулого конґресу — вглянути в цей куток „щасливої республики“. А ці враження були певно сильніші, як ті, яких вони зазнали на репрезентаційних святах Москви.

Д-р О. П.

ВИШЛЮТЬ НА ЗАСЛАННЯ ВСІХ КОМУНІСТІВ.

АТЕНИ, 21. 10. ПАТ. Міністер внутрішніх справ заповів, що зішлють на заслання на острів Гаґіос Евстратіос 300 комуністів, що є на списках поліції безпеки. Міністер додав, що всіх без виїмку грецьких комуністів вишлють на заслання, бо держава не буде їх толерувати у своїх кордонах.

КИТАЙСЬКО-ЯПОНСЬКЕ ПОРОЗУМІННЯ.

ТОКІО, 21. 10. ПАТ. З міродайних джерел повідомляють, що у висліді розмов японського амбасадора з китайським урядом поладнали одно з найважніших китайсько-японських питань. В найближчій майбутньості появиться в цій справі комунікат.

З нових видань.

КАЛЕНДАРЕЦЬ „ГОТОВСЬ“ НА 1936 Р.

Уже попередній річник підручного календарця „Готовсь“ здобув собі беззастережне признання та великий попит не тільки серед молоді, але й серед широких кругів українського громадянства. На сторінках української преси появилися про цей календарець дуже прихильні замітки, що підносили численні його прикмети. І ось перед нами черговий річник знаменитого календарця „Готовсь“, що не тільки в нічому не уступає свому попередникові, але ще його замітно перевищає. Обєм його побільшений до 128 сторінок тексту, через що зміст дуже богатий (саме вичислення змісту займає майже дві сторінки). Надто, щоб вдоволити деякі відмінні потреби студіюючої і нестудіюючої молоді, календарець „Готовсь“ появився у двох редакціях. Друга редакція календарця „Готовсь“ приносить замість календарія на останнє чвертьріччя 1935. р. та деяких рубрик, короткий огляд Історії України.

На зміст календарця складаються: календарна частина, дальше церковний, жидівський та астрономічний календар, термінарик і пригадки на кожний місяць, поштова й залізнича тарифа, Історія України в датах, головні дані української статистики, інформації з нашого спорту, практично опрацьоване рятівництво та підручна аптичка, знаки погоди й ціла низка потрібних рубрик, табличок та багато вільного місця на записки. При цьому календарик має виразне ідеольоґічне обличча, докладно зясоване в „Засадах українського юнака“ що надає йому й виховну вартість.

Завдяки всім цим прикметам календарець „Готовсь“ на 1936. р. найде певно великий попит, бо й ціна його незвичайно низька — тільки 30 сотиків. Гроші слати „розрахунковим переказом карт. ч. 74“. на адресу: „Українське Юнацтво“, Львів, вул. П. Скарги ч. 5.

Дивогляди.

АВТОМАНІЯК.

Є в Анґлії чудак Томас Стэддей, що страшенно любить авта. Коли тільки появиться якийсь новий модель, він його купує. За останніх 9 літ купив він 850 авт і за два останні тижні виміняв три недавно куплені.

ГРАМОФОНИ ПРИВАБЛЮЮТЬ СЛОНІВ.

Індійські багатирі, аматори ловів на слоні, донайшли новий спосіб, як на них полювати. Досі їх заманювали ріжними людськими окликами, тепер наставляють грамофони з плитами, які наслідують рев тигрів.

АВТА-ЧЕРЕВИКИ.

Один філядельфійський інженір придумав черевики на колісцятах з мотором, які зможуть заступити наколесницю та авто. Черевики ці не потребує величезних розмірів; хто їх носить, не потребує рухатись і переїжджає на них 20 км. на годину. У великих містах, де авта та наколесниці займають так багато місця, вони злекшать комунікацію. Заки цей винахід дійде до нас, наші всі дороги мусять покритись асфальтом.

ВІДПРУЖЕННЯ НА СЕРЕДЗЕМНОМУ МОРІ?

ЛЬОНДОН, 20. 10. ПАТ. Райтер повідомляє: Вістку про те, що Ляваль дав позитивну відповідь на британський запит прийняли в Льондоні з великим вдоволенням. Тепер, коли прийшла ця відповідь, вступна умовина до відпруження на Середземному морі вже доконана. Думають, що В. Британія з огляду на підтримку французької фльоти булаб схильна застановитися чи не стягнути частину змобілізованої на Середземному морі фльоти. **На всякий випадок заки до цього прийде, Італія мусілаб: 1) відкликати вислані додатково до Лібії війська, 2) припинити напади італійської преси на В, Британію.**

Хоча виконання цих двох умовин можливе, покищо нема ще порозуміння щодо цього між британським й італійським урядом.

НЕМА МОБІЛІЗАЦІЇ В АЛЬБАНІЇ.

ТІРАНА, 20. 10. ПАТ. В офіційних колах рішуче заперечують поголоски про укріплювання альбанських побереж і частинну мобілізацію альбанської армії.

МАНЕВРИ СОВІТСЬКОЇ ФЛЬОТИ.

ЛЕНІНГРАД, 20. 10. ПАТ. На Балтійському морі відбуваються осінні маневри совітської балтійської фльоти.

ДЕВІЗОВА РЕҐЛЯМЕНТАЦІЯ В ЛИТВІ.

Доказом дальшої комплікації на валютовому фронті є найновіші девізові обмеження в Литві. Створено девізову комісію, яка кермуватиме заграничним рухом девіз і золота Литви.

БАНК ДЛЯ ЛІКВІДАЦІЇ ЖИДІВСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ У НІМЕЧЧИНІ.

Німецька преса обговорює плян оснування ліквідаційного банку, який влекшував би жидам можливість еміґрувати з Німеччини та згрошевити своє підприємство. Цей банк вишукував би арійських рефлектантів на дане підприємство, торгував би ціну і платив її, залишаючи собі право покрити заплачену суму з чистого доходу підприємства.

НОВИНКИ.

— **Відібрали повновласти двом чсл. консулям.** Польське міство закордонних справ відібрало повновласти двом чехословацьким консулям, а саме в Кракові та Познані. Це відповідь польського уряду на відібрання повновластей польському консулеві в Моравській Остраві. Чехословацький уряд відібрав повновласти польському консулеві не повідомляючи заздалегідь про це польський уряд.

— **Протичеська маніфестація у Львові.** У неділю в год. 12 перед памятником Міцкевича відбулася протичеська маніфестація при участи кількох тисяч осіб, відділів комбатантів, стшельців, цехів із прапорами. Після відіграння маршу міською орхестрою виголосив промову посол д-р Островський, опісля голова союзу шлеських повстанців інж. Навроцький, що в імені комбатантів предложив резолюції. Резолюції ті ухвалили, після чого маніфестанти пішли під воєвідство, де делеґація предложила воєводі резолюції.

— **Страйк трамваєвиків у Львові скінчився.** Після двох днів покінчився страйк міських трамваїв у суботу вечором. Дирекція обіцяла робітникам, що не буде робити службового вжитку у відношенні до страйкарів. У справі наложення кари на чотирьох робітників обі сторони погодилися так, що заінтересовані робітники можуть внести подання, щоб їх справу наново розглянули.

— **Два самогубства.** У домі при вул. Берка Йосельовича ч. 1 повісився власник реальности 52-літній Айзік Крец із причини матеріяльних труднощів. — При вул. Домса 17 застрілився 60-літній шліфар Франц Кубіцький, що довгі літа гострив ножі на розі вул. Колонтая та Казимирівської. Останніми часами поводилося Кубіцькому щораз гірше, тому залягав із податками, а коли забрали йому візок із точилом, рішився покінчити з життям.

— **Вкрали 400 кґ. кави та 250 кґ. чаю.** Нічю невідомі злодії закралися до бляхарської робітні при вул. Вірменській ч. 3 у Львові, розібрали там стіну й так дісталися до сусідньої кольоніяльної крамниці Леопольда Тушера та забрали 400 кґ. кави і 250 кґ. чаю, загальної вартости 6000 зол. Товар цей виносили над раном і одного зі злодіїв бачив банковий возьний, що мешкає в сусідстві, як виносив мішок, та не звертав на це надто уваги.

— **Плягіят ректора познанського університету?** „Курієр Познаньскі" оголосив сензаційну вістку, що дві книжки ректора познанського університету проф. Рунґе є плягіятом покійного професора ветеринарійної медицини у Львові д-ра Станислава Фібіха. Автор ревеляцій пише, що в книжці проф. Рунґе п. н. „Наука про коня" є цілі сторінки відписані з викладів проф. Фібіха про загальну годівлю. Друга книжка проф. Рунґе „Раси і зовнішний вигляд рогатої худоби" є теж відписом з викладів проф. Фібіха. Ці ревеляції викликали головно між студентами велике враження. Якщо ці вістки правдиві, це був би незвичайний скандал.

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Наталія з Поповичів Стефанович, жінка адвоката і вельми діяльна громадянка в Заліщиках померла 16 жовтня 1935 р. в 56 році життя. В. Її П.

СПОРТ.

МИСТЕЦТВА ЛІҐИ.

ЛЬВІВ. Погонь — Краковія 3:1 (2:1).
ПОЗНАНЬ. Варта — Польонія 2:1 (2:0).
КРАКІВ. Висла — Рух 0:0.
ЛОДЗЬ. Л. К. С. — Шлеськ 1:0 (1:0).

ЗА ВХІД ДО ЛІҐИ.

КРАКІВ. Подгуже — Чорні 2:1 (1:0).

ЗА ВХІД ДО ОКР. ЛІҐИ.

ЛЬВІВ. Р. К. С. — Корона 3:0 (2:0).

ЗМАГАННЯ В КРАЮ.

ПЕРЕМИШЛЬ. Сян — Чувай 4:4. Тов. змагання.
БОРИСЛАВ. Львів — Борислав 3:1 (1:1).
ДРОГОБИЧ. Львів — Дрогобич 1:1 (0:1).
СТРИЙ. Погонь (Стрий) — Гасмонея 4:2 (2:0).

МІЖНАРОДНІ ЗМАГАННЯ.

ЛЯЙПЦІҐ. Німеччина — Болгарія 4:2 (2:2).

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Великий Міський Театр.

Понеділок 21. X. год. 8. веч. Концерт Гофмана.

Вівторок, 22. X. год. 8. веч. Аб. 4. Прем'єра „Фридрих Великий" (ювилей Людв. Сольського).

Середа, 23. X. год. 8. веч, Аб 4. „Фридрих Великий".

Четвер, 24. X. год. 8. веч. Аб. 4. „Фридрих Великий".

Пятниця. 25. X. год. 8. веч. Аб. 4. „Валеска Ґерт".

Субота, 26. X. год. 8. веч. Аб. 4. „Фридрих Великий".

Театр Ріжнородностей.

Нечинний.

Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича.

Жовква:
21. X. „Спадкоємець".
22. X. Серед бурі".
З Жовкви іде Театр до Рави Руської, Угнова, Сокаля і Камінки Струмілової.

Кіна.

АДРІЯ: „Азбука гільтаїв", „Тайна пристані".

АПОЛЬО: „Вацусь" (Димша).

АТЛЯНТИК: „Не мала баба клопоту".

ВАНДА: „Драйфус", „Тут царить гумор".

ҐРАЖИНА: „Орлов" із Ліяною Гейд і Ів. Петровичем.

КАСІНО: „Хрестоносні походи" (реж. Сесіля Міля).

КОЛІСЕЙ: Нечинне.

КОПЕРНИК: „Фолі Бержер" (Моріс Шевальє).

МАРУСЕНЬКА: „Бар-Міцве", „Живи та смійся".

МІРАЖ: „Пристрасні любки", „Пригоди пеховця" (Чарлі Чаплін).

МУЗА: „Весела вдовичка".

НАКС: „Молодий ліс" і додатки.

ПАЛЯС: „Це люблять мужчини".

ПАН: „Галька" Монюшка" (з Кепурою).

РАЙ: „Дві Йоасі" (Смосарська).

СВІТ: „Злодій сердець", „Родина Ротшільдів".

СОНЦЕ: „Надя", „Ревія в Сонці".

СТИЛЕВЕ: „Дівча з хмар" (Хове Мохіка) та ревія „Осінні збитки".

ТОН: „Пат і Патахон як джезбендисти".

УТІХА: „Серце індіянки" та ревія.

ХИМЕРА: „Малий полковник" (Шерлі Темпль).

Закордонне радіо.

Понеділок, 21. жовтня 1935.

Відень (506,8) 16.05 Концерт солістів (муз., спів), 19.45 Гутірка з мандрівником Свен Гедіном, 21.00 Рел. музика. **Братислава** (298,8) 17.15 Скрипка, 19.30 Словацькі нар. пісні. **Брно** (325,4) 19.50 „Дві сестри з Праги" ком. оп. Мілера. **Прага** (470,2) 12.35 Сальон. музика. 16.10 Симф. концерт. **Париж** (1648) 19.30 Симф. концерт, 21.00 Гітаристи, 21.45 Камер. музика. **Білгород** (437,3) 17.00 Нар. пісні, 20.00 Опера. **Кеніґсвустергавзен** (1571) 12.00 Концерт, 17.30 Дрібні твори великих мистців, 20.10 Радіоцирк, 18.30 Пісні. **Кельн** (455,9) 16.10 Давні нім. пісні, 19.00 Музика. **Ляйпціґ** (382,7) 15.55 Крайцерова Соната Бетовена, 18.30 Нар. мельодії, 20.10 „Молодий лицар із Земпах" муз. песа Мілера, 22.30 Трансм. із Ріо де Джанейро: Бразилійська нар. музика. **Мінхен** (405,4) 17.00, 20.10 Вок.-музика, концерт. **Будапешт** (549,5) 17.30 Сольо на цимбалах, 18.25 Легка музика, 19.30 Фестіваль Ліста. **Міляно** (221,2) 11.30 Популярна музика, 20.30 Еспанська музика, 22.00 Камер. музика. **Рим** (420,8) 12.30, 19.45 Концерт, 20.30 „Цвітка Гаваї" оп. Абрагама.

Вівторок, 22. жовтня 1685.

Відень (506,8) 14.00 Спів, 20.00 Концерт фільг. орхестри, 21.00 Розспіваний Відень (муз., спів), 22.35 Смичк. квартет. **Кошиці** (259,1) 17.40 Для Закарпаття (в муз. частині сп. ресітал Квітки), **Прага** (470,2) 19.10 Війсьв. орх. **Париж** (1648) 17.00 Фр. музика, 18.30 Симф. музика, 22.15 Вечір пісенькарів. **Білгород** (437,3) 13.15 Рос. пісні, 18.00 Танк. музика, 22.20 Нар. пісні. **Кеніґсвустергавзен** (1571) 16.00 Музика, 17.00 Осінні пісні, 21,15 Легка двофорт. музика. **Кельн** (455,9) 10.10 Для дітей. 19.00 Музика, 21.15 Пісні. **Мінхен** (405,4) 12.00 Вок.-муз. концерт, 22.30 Барвна китиця мельодій (орх., спів). **Будапешт** (549,5) 17.30 Скрипка, 18.40 Танк. музика, 22.25 Циг. музика. **Міляно** (221,2) 11.30 Квінтет, 17.05 Камер. музика, 22.15 Концерт орх. **Рим** (420,8) 12.30 Легка музика, 22.00 Солісти (муз., спів.)

Львівське радіо.

Понеділок. 21. жовтня 1935.

6.20 Ранішня авд., 7.55 Трохи інформацій, 8.00 Для шкіл 11.57 Сигнал часу, 12.03 Полудн. денник, 12.15 Концерт орх., 13.25 Хвилина для жінок, 13.30 Легка музика з гр. пл., 15.15 Біржа, 15.25 Експорт, 15.30 Пісеньки Еріянового хору з гр. пл., 16.00 Лекція нім. мови, 16.15 Вок. терцети в супр. форт., 16.55 Скеч: Кохання та брідж, 17.00 Гутірка: Наш клієнт — наш пан, 17.15 Хвилина поезії, 17.20 Концерт джез. музики, 17.45 Морська риболовля. 17.55 Ружицький: Форт. квінтет ц-моль оп. 35, 18.25 Скринька для дітей, 18.35 Сільва рерум гр. пл., 18.45 Хвилина Чайковського з гр. пл., 19.00 Осінні жнива на Волині, 19.20 Реклям. концерт, 19,35 Спорт. скринька. 19.40 Спорт. вістки, 19.50 Акт. гутірка, 20.00 Воєнська авд., 20.30 Транскрипції Ліста в гр. пл., 20.45 Веч. денник, 20.55 Із суч. Польщі, 21.00 Скрип. ресітал у супр. форт., 21.30 Виленська молодість Ю. Словацького, 52.00 Симф. концерт, 23.05 Віденська музика з гр. пл,

Вівторок, 22. жовтня 1935.

6.30 Ранішня авдиція, 7.55 Трохи інформацій, 8.00 Авд. для шкіл 11.57 Сигнал часу, 12.03 Полудн. денник, 12.15 Для дітей: Співаємо пісоньки, 12.35 Сальон. музика, 13.25 Хвилина для жінок, 13.30 З ринку праці, 13.35 Концерт джез. орх., 15.15 Біржа, 15.25 Експорт, 15.30 Легка музика — різні мельодії з гр. пл., 16.00 Скринька ПКО, 16.15 Концерт, 16.45 Вся Польща співає, 17.00 Рисункова фільма 17.15 Концерт орх., форт., 17.50 Куток мови, 18.00 Форт. ресітал, 18.30 Техн. скринька, 18.40 Сільва рерум, 18.45 Пісня та пісонька з гр. пл., 19.00 Львів. місто щораз охайніше, 19.20 Реклям. концерт, 19.30, 19.35 Спорт. вістки, 19.45 Акт. гутірка, 19.58 Трансм. з Вільна: Симф. концерт у вик. орх. спів Анна Конечна, 22.05 Веч. денник, 22.15 Із суч. Польщі, 22.20 Три тенори з гр. пл., 22.45 „Двобій у Шваґаю" опов. Вол. Тужанського, 23.05 Танк. музика.

ОПОВІСТКИ.

Ширші сходини членів Кружка Р. Ш. ім. Ганни Барвінок відбудуться дня 23. X. ц. р. в середу в год. 6. вечором в домівці при вул. Мохнацького ч. 12. На денному порядку: Відчит п. д-р Партацкевич: „До Дальмитії". Гостям рады — Старшина Кружка.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За редакцію відповідає Олександер Кости
Видає Видавнича Спілка „Діло".
З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.